

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ Ở VIỆT NAM

PTS. LÊ THANH HÀ

Trong những năm gần đây, doanh nghiệp vừa và nhỏ (DNV & N) chiếm một vị trí quan trọng trong quá trình phát triển kinh tế của các quốc gia nói chung và của VN nói riêng. Điều này được thể hiện rõ trong bảng sau đây (xem bảng 1):

Bảng 1: Một số chỉ tiêu của các DNV & N ở một số nước

Các chỉ tiêu	Tỷ trọng DNV & N trong tổng số DN (%)	Tỷ trọng giá trị sản lượng của DNV & N trong TGTSL của nền KTQD (%)	Tỷ trọng lao động của DNV & N chiếm trong nền KTQD (%)
Các nước			
1. Hoa Kỳ	98,0	50,0	78,5
2. Đức	97,6	45,5	75,0
3. Canada	98,1	50,0	70,0
4. Pháp	98,2	52,0	73,5
5. Philippines	95,4	52,0	73,5
6. Thái Lan	80,0	52,0	80,0
7. Ấn Độ	90,0	50,0	80,2
8. Hàn Quốc	93,2	50,2	77,8
9. Việt Nam	94,1	48,2	89,9

(Nguồn số liệu: Hội thảo quốc tế tổ chức tại TP.HCM với chủ đề "Hỗ trợ phát triển DNV & N")

Qua các số liệu trên cho thấy, việc tìm kiếm các giải pháp có khả năng thúc đẩy các doanh nghiệp vừa và nhỏ hiện nay ở VN phát triển là rất cần thiết và có ý nghĩa thực tiễn nhất định.

Xuất phát từ nhận thức đó, trong bài báo này, chúng tôi xin đề cập đến 2 vấn đề thực trạng và những giải pháp đề xuất nhằm phát triển DNV & N ở VN

I. MỘT SỐ ĐÁNH GIÁ VỀ THỰC TRẠNG CỦA CÁC DNV & N HIỆN NAY

Qua khảo sát các số liệu và thực tế hoạt động của các doanh nghiệp, theo chúng tôi, có thể rút ra một số đặc điểm khái quát hiện nay của các DNV & N ở VN như sau:

* Phần lớn các DNV & N đều thiếu vốn. Theo phản ánh của Phòng thương mại và công nghiệp VN, hiện nay có hơn 70% doanh nghiệp đang thiếu vốn, trong đó có từ 30% - 40% doanh nghiệp thiếu vốn trầm trọng.

* DNV & N thường không thể chủ động được nguồn nguyên liệu cho sản xuất và phải mua chúng với giá cao. Đặc điểm này, xét cho cùng, một phần nào bắt nguồn từ

tình trạng thiếu vốn của các doanh nghiệp.

* Trình độ kỹ thuật máy móc và công nghệ ở các DNV & N thường lạc hậu với năng suất thấp và chất lượng sản phẩm không cao. Điều này thể hiện ở bảng 2.

Bảng 2: Tình hình sử dụng kỹ thuật công nghệ và các phương thức thanh toán tại các DNV & N VN (đơn vị %)

Loại hình DNV & N	Tỷ lệ DNV & N sử dụng kỹ thuật và CN lạc hậu	Phương thức thanh toán bằng tiền mặt	Phương thức thanh toán bằng tín dụng	Thanh toán bằng phương thức kết hợp giữa tiền mặt và tín dụng
1. DN nhà nước	47,4	41,9	2,5	55,6
2. Cty TNHH và Cty cổ phần	23,2	60,2	1,9	37,9
3. DN tư nhân	43	79,3	1,7	19
4. Kinh tế cá thể	96	100	0	0

(Nguồn gốc số liệu: theo số liệu điều tra của Viện nghiên cứu kinh tế TP.HCM)

* Phương thức thanh toán trong hoạt động kinh doanh của các DNV & N chủ yếu được thực hiện dưới hình thức tiền mặt.

* Cơ chế điều tiết vĩ mô về các chính sách của nhà nước còn nhiều điều chưa hợp lý và gây bất lợi cho các

DNV & N (chính sách thuế, chính sách vay tín dụng...).

Thực trạng trên cho thấy, nếu không có sự hỗ trợ từ nhà nước và sự nỗ lực tích cực của mình thì, các DNV & N khó có thể phát triển mạnh được trong tương lai.

II. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT TRIỂN CÁC DNV & N Ở VN

Trên thực tế có thể có nhiều biện pháp khác nhau liên quan đến sự phát triển của các DNV & N. Ở đây xin trình bày hai nhóm biện pháp.

1. Các biện pháp kiến nghị đối với nhà nước

Kinh nghiệm của nhiều nước trên thế giới, như: Canada, Hoa Kỳ, Nhật... và thực tế của VN trong thời gian qua đều cho thấy sự hỗ trợ của nhà nước, trước hết, về mặt chính sách có ý nghĩa quan trọng đối với các DNV & N. Vì vậy, theo chúng tôi, nhà nước cần có những chính sách nhằm hỗ trợ trên các mặt chính sau đây:

a. *Hỗ trợ về vốn đối với các DNV & N*: hiện nay chính sách tín dụng của nhà nước có vai trò rất quan trọng trong việc khắc phục hiện tượng thiếu vốn của các DNV & N.

Trong những năm qua chính sách tín dụng của nhà nước đối với các DNV & N đã có nhiều thay đổi và hoàn chỉnh. Tuy vậy, nó vẫn còn những mặt hạn chế cần giải quyết. Đó là:

- Chưa có các đơn vị tín dụng chuyên cho vay vốn đối với các DNV & N. Ở Canada và một số nước khác, hệ thống các đơn vị tín dụng này phát triển khá mạnh.

- Các qui định cho vay vốn của ngân hàng và các cơ quan tài chính có những điều bất lợi cho các DNV & N. Với hệ thống qui định các tiêu chuẩn cho vay hiện nay, phần lớn các DNV & N không đủ điều kiện để các ngân

hàng cho vay.

- Do ít có khả năng sử dụng vốn vay với hiệu quả cao, nên các DNV & N có tâm lý ngại vay vốn, dù đang rất thiếu. Các chính sách tín dụng chưa giúp họ vượt qua tâm lý này.

Để hỗ trợ các DNV & N giải quyết bớt các khó khăn về vốn, theo chúng tôi, nhà nước cần:

(1) Thành lập các đơn vị tín dụng chuyên hỗ trợ và cho vay các DNV & N.

(2) Hoàn chỉnh chính sách tín dụng đối với các DNV & N theo xu hướng mở rộng mức vốn cho vay; tăng cường chế độ cho vay dài hạn và cải tiến các điều kiện cho vay.

(3) Có chính sách khuyến khích đầu tư tư nhân phát triển.

b. *Hỗ trợ về chính sách thuế*: Việc ổn định và phát triển các DNV & N ở nước ta phụ thuộc rất nhiều vào chính sách thuế của nhà nước. Vì vậy, biện pháp hỗ trợ của nhà nước về thuế là rất cần thiết.

Về thuế đối với các DNV & N hiện nay, theo chúng tôi, còn những mặt hạn chế sau đây:

- Hiện tượng "thuế chồng thuế" còn phổ biến trong

các DNV & N.

- Chưa có đối sách riêng về thuế đối với các DNV & N.

Ở đây nhà nước:

(1) Nên áp dụng thuế trị giá gia tăng (Value added tax) đối với các DNV & N. Điều này sẽ tránh được việc thuế bị đánh nhiều lần và trùng lặp trên một sản phẩm của các doanh nghiệp.

(2) Nên có chính sách thuế ưu đãi nhất định với các DNV & N, đặc biệt đối với những doanh nghiệp mới thành lập, hoặc có sản phẩm mang tính truyền thống, đang được nhà nước khuyến khích.

c. *Hỗ trợ thông qua chính sách xuất nhập khẩu*: Nhà nước nên có chính sách khuyến khích và hỗ trợ các DNV & N xuất khẩu trực tiếp để các đơn vị này có thể mở rộng thị trường tiêu thụ và tạo được nguồn ngoại tệ nhất định cho mình. Điều này có thể thực hiện được khi nhà nước cho phép áp dụng chế độ miễn giảm thuế XNK, lập quỹ hỗ trợ cho đầu tư chiều sâu nhằm nâng cao chất lượng sản phẩm đối với các DNV & N và có chính sách bảo hộ mậu dịch trong nước hữu hiệu.

Ngoài ra, nhà nước cần thực hiện cải tiến công tác quản lý nhà nước và hỗ trợ các dịch vụ tư vấn đối với các DNV & N

2. Các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất kinh doanh của các DNV & N

Ngoài các biện pháp hỗ trợ của nhà nước như đã trình bày ở trên, việc phát triển DNV & N còn phụ thuộc rất nhiều vào các biện pháp được thực hiện trong nội bộ các doanh nghiệp.

Trong điều kiện hiện nay, theo chúng tôi, các DNV & N nên thực hiện các biện pháp sau đây:

a. DNV & N cần xây dựng được cho mình một chiến lược kinh doanh hợp lý trong điều kiện chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường. Hiện nay hiện tượng "ăn xối ở thì" còn khá phổ biến trong các doanh nghiệp. Điều này làm hạn chế rất nhiều đến khả năng thích nghi và phát triển về lâu dài của các DNV & N.

b. Nâng cao năng lực về vốn cho các DNV & N: Để thực hiện được mục đích này, theo chúng tôi, các DNV & N, thứ nhất là, nên tăng tốc độ luân chuyển các loại vốn; thứ hai là, nên lựa chọn phương thức khấu hao tài sản cố định cho thích hợp; thứ ba là, nên thực hiện đa dạng hóa các cách huy động vốn, đặc biệt vốn nhân rồi trong dân cư.

c. Các DNV & N cần đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu thị trường và marketing.

Nếu các biện pháp này trên được thực hiện đồng bộ, chúng tôi hy vọng sẽ giúp các DNV & N tháo gỡ bớt khó khăn hiện tại và phát triển mạnh trong tương lai ■

